

УДК 343.9

Олексій ГУМІН

Національний університет “Львівська політехніка”,
завідувач кафедри міжнародного та кримінального права
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти,
доктор юридичних наук, професор
oleksii.m.humin@lpnu.ua
ORCID: 0000-0002-8016-945X

Володимир КАНЦІР

Національний університет “Львівська політехніка”,
професор кафедри
міжнародного та кримінального права
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
volodymyr.s.kantsir@lpnu.ua
ORCID: 0000-0002-3689-4697

ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

<http://doi.org/10.23939/law2025.48.088>

© Гумін О., Канцір В., 2025

Попри значну кількість міжнародно-правових зобов'язань та реформування національного законодавства, проблема торгівлі людьми залишається однією з найгостріших у сфері захисту прав людини. Україна, як учасник численних міжнародних угод, зокрема Конвенції Ради Європи про боротьбу з торгівлею людьми, зобов'язалась створити ефективний механізм протидії цьому явищу. Втім, на практиці реалізація цих механізмів стикається з низкою правозастосовних проблем.

У статті розглядаються ключові проблеми правозастосування у сфері протидії торгівлі людьми в Україні. Акцент зроблено на складності ідентифікації потерпілих, недосконалості процедур досудового розслідування та низькому рівні ефективності кримінального переслідування організаторів таких кримінальних правопорушень. Зазначено, що незважаючи на наявність відповідної нормативно-правової бази, зокрема ст. 149 Кримінального кодексу України, реальний рівень виявлення і покарання винних залишається вкрай низьким.

Проаналізовано типові недоліки в роботі правоохоронних органів, такі як формалізований підхід до розслідування, недостатня підготовка слідчих і прокурорів у сфері боротьби з торгівлею людьми, а також відсутність ефективної взаємодії з міжнародними структурами. Окрема увага приділена проблемам захисту прав постраждалих осіб, зокрема в частині гарантування безпеки, доступу до психологічної допомоги та механізмів компенсації заподіяної шкоди.

У статті наводяться приклади судової практики, які ілюструють неоднозначність правової кваліфікації діянь, що мають ознаки торгівлі людьми, а також випадки конкуренції норм. Обґрунтовано необхідність вдосконалення міжвідомчої координації, підвищення кваліфікації спеціалістів та посилення міжнародного співробітництва в цій сфері. Зроблено висновок, що ефективна протидія торгівлі людьми потребує комплексного підходу, який включає не лише кримінально-правові заходи, але й запровадження соціальних, освітніх та превентивних механізмів захисту потенційних жертв.

Ключові слова: торгівля людьми, кримінальна відповідальність, правозастосування, жертви торгівлі людьми, слідча практика, експлуатація, міжнародне співробітництво, захист прав людини.

Постановка проблеми. Торгівля людьми є одним з найнебезпечніших кримінальних правопорушень, що грубо порушує права і свободи людини. Незважаючи на те, що Україна формально створила систему правового захисту та протидії цьому явищу, на практиці спостерігається низький рівень виявлення, розслідування та притягнення до відповідальності винних осіб. Проблемними залишаються як правова кваліфікація кримінальних правопорушень, пов'язаних із торгівлею людьми, так і ефективність роботи правоохоронних органів та судів у цій сфері. Водночас сучасні виклики, зокрема пов'язані з війною, внутрішнім переміщенням осіб, економічною нестабільністю, сприяють зростанню ризиків експлуатації населення.

Аналіз досліджень. Проблематику протидії торгівлі людьми досліджували такі вчені, як О. І. Титаренко, І. О. Климчук, Ю. В. Баулін, М. І. Хавронюк, які аналізували як правову базу, так і механізми ідентифікації потерпілих, діяльність державних інституцій та міжнародне співробітництво у цій сфері. Однак, незважаючи на наявність теоретичних напрацювань, багато аспектів правозастосування залишаються не до кінця розкритими. Зокрема, потребують оновленого аналізу проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень, ефективності слідчої та судової практики, конкуренції правових норм, а також забезпечення прав потерпілих у кримінальному процесі.

Метою цієї статті є виявлення та комплексний аналіз основних проблем правозастосування у сфері протидії торгівлі людьми в Україні, оцінка ефективності дії чинної нормативно-правової бази, а також формування пропозицій щодо її вдосконалення з урахуванням міжнародних стандартів та практики європейських країн.

Виклад основного матеріалу. Торгівля людьми, як одне з найсерйозніших кримінальних правопорушень, передбачає дії, спрямовані на незаконне переміщення, експлуатацію, вербування або укриття людей з метою їх подальшої експлуатації у різних формах: трудовій, сексуальній, кримінальній або інших. Це правопорушення порушує основоположні права людини, зокрема право на свободу, недоторканність та особисту гідність. Кримінальний кодекс України визначає торгівлю людьми як одне з найбільш тяжких злочинів, що потребує суворої кримінальної відповідальності.

Юридична природа цього злочину полягає в тому, що він передбачає не тільки перевищення прав і свобод особи, а й використання її як товару для економічної вигоди. Торгівля людьми, таким чином, стає явищем, яке вражає не тільки жертву, але й суспільство в цілому, тому що вона безпосередньо зачіпає соціальну і правову структуру держави. Це правопорушення може здійснюватися як окремими індивідами, так і організованими злочинними угрупованнями, що робить його важким для виявлення та боротьби.

Окремо потрібно відзначити, що право на свободу та особисту недоторканність є основними правами людини, і їх порушення через торгівлю людьми ставить під загрозу весь правовий і соціальний порядок. Важливим аспектом є також те, що торгівля людьми має транснаціональний характер, тому вона часто потребує міжнародного співробітництва між країнами для ефективного вирішення цієї проблеми [1].

Історія правового регулювання торгівлі людьми проходить через кілька етапів, починаючи від часів рабства до сучасних підходів до боротьби з торгівлею людьми. У минулому явище торгівлі людьми здебільшого існувало в рамках рабства, яке не розглядалося як злочин, а швидше як соціально-економічна практика. Лише в середині XX століття, після того як рабство було заборонене на міжнародному рівні, з'явилася необхідність у розробці нормативних актів, які б прямо забороняли торгівлю людьми та її форми.

Перша міжнародна угода, яка з'явилася у відповідь на глобальну проблему торгівлі людьми, – це Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року, в рамках якої був підписаний Протокол про попередження та боротьбу з торгівлею людьми, особливо жінками та дітьми. Цей протокол став основою для багатьох країн для розробки внутрішнього законодавства і визначення боротьби з торгівлею людьми як кримінального правопорушення [2, с. 44–46].

На національному рівні, після здобуття незалежності, Україна активно приєдналася до міжнародних стандартів, ратифікувавши відповідні конвенції та включивши у Кримінальний кодекс статті, що регулюють відповідальність за торгівлю людьми. Важливою віхою стало прийняття Закону України «Про протидію торгівлі людьми» в 2011 році, який визначив основні засади державної політики у цій сфері, включаючи запобігання, криміналізацію та захист прав жертв.

Історичний розвиток регулювання торгівлі людьми показує, як зміни в міжнародному праві, соціально-економічній ситуації та правовій системі змусили країни реагувати на цю проблему, розробляючи більш ефективні механізми контролю та запобігання.

Міжнародно-правові стандарти у сфері запобігання торгівлі людьми створюються через низку угод і конвенцій, які визначають загальні принципи боротьби з цим явищем на глобальному рівні. Одним з основних документів є Протокол ООН до Конвенції проти транснаціональної організованої злочинності (2000 р.), який регулює питання попередження та покарання за торгівлю людьми. Інші міжнародні документи, такі як Європейська конвенція про боротьбу з торгівлею людьми (2005 р.), також встановлюють зобов'язання для держав щодо боротьби з цією проблемою.

Усі ці міжнародні угоди зобов'язують країни-учасниці забезпечувати криміналізацію торгівлі людьми, створювати ефективні механізми захисту жертв, здійснювати обмін інформацією і співпрацювати у розслідуваннях та переслідуваннях злочинців, що займаються торгівлею людьми. Міжнародне співробітництво в боротьбі з торгівлею людьми є важливим аспектом у вирішенні цієї проблеми, оскільки часто злочинці здійснюють свої дії через кордони різних країн.

В Україні ці міжнародні стандарти були імplementовані в національне законодавство через ратифікацію міжнародних договорів та ухвалення відповідних законів. Зокрема, Кримінальний кодекс України передбачає кримінальну відповідальність за торгівлю людьми, а також включає додаткові заходи для захисту жертв. З 2011 року законодавство було доповнене Законом України «Про протидію торгівлі людьми», який чітко визначає повноваження органів влади, заходи з попередження та підтримки жертв [3].

Однак на практиці залишаються труднощі, пов'язані з ефективним застосуванням законодавства, зокрема в аспекті захисту прав жертв та належного покарання злочинців. Крім того, існує проблема міжнародної координації у боротьбі з транснаціональними злочинними угрупованнями, що займаються торгівлею людьми.

Впровадження міжнародно-правових стандартів у національну правову систему є важливим кроком для посилення ефективності боротьби з торгівлею людьми, однак для досягнення реальних результатів необхідно вдосконалювати механізми правозастосування та активно взаємодіяти з міжнародними структурами [4].

Торгівля людьми є одним із найсерйозніших і складних кримінальних правопорушень, яке має значний вплив на порушення основних прав людини, зокрема на свободу, особисту недоторканність і право на захист від насильства та експлуатації. Згідно з Кримінальним кодексом України, торгівля людьми передбачає низку кваліфікуючих ознак, які важливо розглядати для правильного визначення цього злочину та його наслідків.

Стаття 149 Кримінального кодексу України чітко визначає, що торгівля людьми має кілька важливих кваліфікуючих ознак. Перша з них стосується об'єктивної сторони злочину, що включає такі дії, як вербування, переміщення, передачу, отримання або інші дії, спрямовані на досягнення мети – експлуатації людини. Ці дії можуть бути здійснені різними способами, зокрема через обман, насильство, погрози, маніпуляції з документами або ж використання уразливості потерпілого. Це визначає характер і тяжкість правопорушення, оскільки кожен із цих елементів робить процес злочинним, навіть якщо людина не була змушена до участі у ньому, а її згода була отримана маніпуляціями чи обманом [5, с. 78–81].

Іншою важливою кваліфікуючою ознакою є наявність мети злочину – експлуатації людини. Метою торгівлі людьми є її економічна або сексуальна експлуатація, яка може включати різноманітні форми насильства чи вимагання, наприклад, сексуальну експлуатацію, примусову працю, використання для виготовлення порнографічних матеріалів, торгівлю органами та інші форми рабства. Без наявності такої мети дії не можуть бути кваліфіковані як торгівля людьми. Поняття експлуатації є важливим, оскільки саме воно визначає межі злочину і дозволяє правильно оцінити його серйозність і суспільну небезпеку.

Також важливою є ознака, пов'язана з наявністю згоди потерпілого. Торгівля людьми є злочином незалежно від того, чи була людина фактично згодна на певні дії, оскільки згода може бути отримана через обман або маніпуляції. Це означає, що навіть якщо потерпілий формально погодився на умови, це не робить злочин легітимним, якщо його воля була отримана під впливом насильства чи оманливої інформації. Тому відсутність реального розуміння чи добровільної згоди на дії, що суперечать основним правам, є істотною кваліфікуючою ознакою злочину [6].

Застосування насильства або загроза насильства є ще однією кваліфікуючою ознакою торгівлі людьми. Це може бути фізичне насильство, психологічний тиск, погрози, які застосовуються до жертви для її підкорення та змушення до певних дій. Такий аспект надає злочину додаткову тяжкість і серйозність, оскільки застосування насильства має особливо негативний вплив на потерпілого і визначає ступінь жорстокості скоєного правопорушення [7].

Не менш важливою кваліфікуючою ознакою є вразливість жертви. Якщо особа є вразливою, наприклад, є дитиною, людиною з обмеженими можливостями або перебуває в стані психічного чи фізичного насильства, то кваліфікація злочину стає значно більш тяжкою. Це робить злочин ще більш жорстоким і обтяжує відповідальність винних осіб. Злочин, скоєний відносно вразливої особи, є набагато небезпечнішим і має гірші наслідки для потерпілого.

Окрім цього, якщо торгівля людьми здійснюється організованою злочинною групою або має міжнародний характер, це суттєво ускладнює процес кваліфікації. Організовані групи здійснюють злочинну діяльність на різних етапах і в різних юрисдикціях, що вимагає особливої уваги при правозастосуванні. Міжнародний аспект цього злочину також спричиняє труднощі через необхідність співпраці між країнами та можливі проблеми з екстрадицією злочинців.

Кваліфікація торгівлі людьми є важливою для визначення виду покарання та забезпечення правосуддя. Від правильної кваліфікації залежить ефективність боротьби з цим злочином, а також ступінь покарання, яке має бути застосоване до винних осіб. Тому правильна оцінка всіх кваліфікуючих ознак є важливою умовою для ефективної боротьби з торгівлею людьми.

Особливо кваліфікуючі ознаки торгівлі людьми встановлюються для ускладнення обставин, які є наявними під час скоєння цього злочину, і тим самим підвищують рівень суспільної небезпеки. Вони вказують на наявність додаткових факторів, які мають вплив на тяжкість кримінального правопорушення.

Згідно з Кримінальним кодексом України, особливо кваліфікуючими ознаками є випадки, коли торгівля людьми вчинена групою осіб, організованою злочинною групою або пов'язана з кримінальною діяльністю, яка має міжнародний характер. Такі кваліфікуючі ознаки значно підвищують рівень тяжкості злочину і підвищують можливість застосування більш суворих покарань.

Наприклад, організовані злочинні групи здійснюють торгівлю людьми у вигляді складної мережі, де кожен учасник відповідає за певний етап процесу – від вербування жертв до їхнього переміщення через кордони, навіть через декілька країн. Таким чином, зловмисники мають більше можливостей для ухилення від правосуддя, а процес боротьби з ними стає значно складнішим.

Особливо тяжкими є випадки, коли злочинні дії вчиняються стосовно осіб, які перебувають у стані особливої вразливості, зокрема дітей, жінок, осіб з обмеженими можливостями, або ж коли потерпілі є вразливими через обставини, такі як бідність, соціальна ізоляція чи тимчасова безпомічність. Такі фактори роблять потерпілих ще більш уразливими для маніпуляцій і обману з боку злочинців [8, с. 127–129].

Торгівля людьми, безумовно, є одним з найбільш складних і деструктивних злочинів, що порушують основні права людини. Вона має глобальний характер і ставить перед державами величезні виклики, зокрема в правозастосуванні, захисті потерпілих та в розробці ефективних заходів для запобігання цьому явищу. Але проблема полягає не лише у наявності кримінальних норм, а й у їхній реальній реалізації на практиці.

Першою проблемою є те, що торгівля людьми часто має міжнародний характер, що робить боротьбу з цим злочином значно складнішою. Відсутність уніфікованого підходу до визначення цього злочину та кваліфікації його наслідків в різних країнах створює значні труднощі для правозастосування. Більш того, це призводить до того, що злочинці можуть безперешкодно переміщати своїх жертв через державні кордони, використовуючи правові прогалини, різні стандарти доказування та порушення міжнародних угод. У багатьох країнах відсутня ефективна співпраця між правоохоронними органами, що також гальмує боротьбу з цим злочином.

Другою важливою проблемою є недостатня кваліфікація осіб, які займаються розслідуванням і судовим переслідуванням злочинців, що займаються торгівлею людьми. Справи, пов'язані з торгівлею людьми, є складними, вимагають значних знань у галузі міжнародного права, психології, кримінального процесу, а також уміння працювати з міжнародними правоохоронними організаціями, тому не всі слідчі та прокурори володіють необхідними навичками та досвідом для ефективного розслідування таких злочинів. Це може призводити до поганого збору доказів, відсутності належних зв'язків між правоохоронними органами різних країн і в результаті – до зниження ефективності боротьби з торгівлею людьми.

Ще однією серйозною проблемою є слабкий рівень правового захисту потерпілих від торгівлі людьми. Багато потерпілих не звертаються по допомогу з різних причин: страх перед злочинцями, боязнь бути затриманими за порушення міграційного законодавства або страх, що вони не зможуть довести свою невинуватість. Таким чином, навіть якщо потерпілі звертаються до правоохоронних органів, вони часто не мають достатньо інформації або підтримки для того, щоб ефективно довести злочин і отримати справедливе відшкодування за понесені збитки.

Відсутність достатнього захисту потерпілих та недостатня профілактика злочину – ще одна важлива проблема. Більшість держав не мають чітко налагоджених механізмів для реабілітації жертв торгівлі людьми. Жертвам не завжди надається необхідна психологічна підтримка, юридична допомога, а також відсутні державні програми для працевлаштування та адаптації після звільнення.

Щоб виправити ці недоліки, необхідно вдосконалити національне законодавство, інтегруючи міжнародні стандарти прав людини. Потрібно зміцнювати співпрацю між країнами в боротьбі з транснаціональними злочинними групами. Важливо також збільшити рівень освіти та кваліфікації правоохоронців і суддів у питаннях, що стосуються торгівлі людьми, а також надавати більшу підтримку потерпілим, забезпечуючи їм доступ до необхідних ресурсів для реабілітації та захисту прав.

На рівні міжнародного співробітництва слід вдосконалювати механізми екстрадиції злочинців, забезпечувати координацію дій між правоохоронними органами різних країн та розвивати єдині міжнародні платформи для обміну інформацією та розслідування справ. Міжнародне співробітництво в боротьбі з торгівлею людьми має стати основою для подолання цього злочину та збереження прав і свобод кожної людини [9, с. 21–24].

Торгівля людьми є вкрай небезпечним кримінальним правопорушенням, який має значний вплив на права людини та соціальну безпеку. Це явище має глобальний характер і потребує комплексного підходу до його протидії на рівні національних та міжнародних інституцій. Зокрема, кримінальне законодавство України визначає чіткі обмеження та санкції, спрямовані на боротьбу з цим кримінальним правопорушенням, однак на практиці правозастосування часто стикається з проблемами, що ускладнюють ефективне його вирішення.

Вирішення проблем правозастосування в цій сфері передбачає необхідність удосконалення як національного законодавства, так і міжнародної співпраці. Розробка спеціалізованих механізмів протидії торгівлі людьми, удосконалення процесу кваліфікації кримінальних правопорушень та розширення захисту прав жертв є основними кроками для зміцнення системи правосуддя в цій сфері. Також важливим є забезпечення ефективної реабілітації жертв торгівлі людьми та створення програм підтримки, що допоможуть їм повернутися до нормального життя.

Таким чином, попри те, що сучасне українське законодавство має значний потенціал у боротьбі з торгівлею людьми, його реалізація потребує подальших удосконалень. Це включає вдосконалення кримінальних норм, зокрема з урахуванням міжнародних стандартів, посилення відповідальності за порушення прав людини, а також розвиток програм реабілітації для потерпілих осіб. Враховуючи транснаціональний характер торгівлі людьми, важливою є також міжнародна співпраця, зокрема у сфері обміну інформацією, організації спільних операцій та забезпечення захисту жертв.

Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити ефективність боротьби з торгівлею людьми та забезпечить належний рівень захисту прав людини. Тільки комплексний підхід, який об'єднує законодавчі ініціативи, правозастосовчу практику та міжнародну співпрацю, може сприяти створенню стійкої та ефективної системи боротьби з цим кримінальним правопорушенням.

Подяки. Немає.

Фінансування. Автори заявляють про відсутність фінансової підтримки для проведення досліджень, написання або публікації цієї статті.

Внесок авторів: Гумін Олексій – 50 %, Канцір Володимир – 50 %. Автори схвалюють цю роботу і беруть на себе відповідальність за її цілісність.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Торговля людьми – особливо тяжкий злочин. Державна служба України з питань праці, 2023. URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/torhivlia-liudmy-osoblyvo-tiazhkyi-zlochyn/> (Дата звернення: 17.06.2025)
2. Луцький Т. М., Газдайка-Василишин І. Б. Протидія торгівлі людьми: історія та сучасність. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/-1234567890/5638/1/6.pdf>. (Дата звернення: 17.06.2025)
3. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.05.2011 р. № 1434-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1434-17>. (Дата звернення: 17.06.2025)
4. United Nations. Global Report on Trafficking in Persons. 2023. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/glotip.html>. (Дата звернення: 17.06.2025)
5. Цвіркун Н. Ю. Особливості необережної форми вини в складі злочинного безгосподарського використання земель. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2014. № 3 (67). С. 78–81. (Дата звернення: 17.06.2025)
6. UNODC. Handbook on Effective Anti-Trafficking Response. 2024. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/>.

7. Заклучна доповідь Верховної Ради України щодо протидії торгівлі людьми за 2023 рік. URL: <https://rada.gov.ua/en/> (Дата звернення: 17.06.2025)
8. Фіалка М. І. Окремі питання кваліфікації торгівлі людьми, пов'язаної з використанням уразливого стану особи. Матеріали науково-практичної конференції Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 27 травня 2020 р.). Харків: ХНУВС, 2020. С. 127-129. (Дата звернення: 17.06.2025)
9. Балаклієць А. О., Калиновський О. В. Окремі питання кваліфікації торгівлі людьми, пов'язаної з використанням уразливого стану особи. Матеріали науково-практичної конференції Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 27 травня 2020 р.). Харків: ХНУВС, 2020. С. 21 (Дата звернення: 17.06.2025)

REFERENCES

1. Torhivlia liudmy – osoblyvo tiazhkyi zlochyn. Derzhavna sluzhba Ukrainy z pytan pratsi [Human trafficking – a particularly serious crime. State Service of Ukraine for Labor], 2023. Retrieved from: <https://smu.dsp.gov.ua/news/torhivlia-liudmy-osoblyvo-tiazhkyi-zlochyn/> (Accessed: 17.06.2025) [In Ukrainian].
2. Luts'kyi T. M., Hazdaika-Vasylyshyn I. B. Protydiia torhivli liudmy: istoriia ta suchasnist [Countering human trafficking: history and modernity]. Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2023. Retrieved from: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5638/1/6.pdf>. (Accessed: 17.06.2025) [In Ukrainian].
3. Pro protydiuu torhivli liudmy [On combating human trafficking]: Zakon Ukrainy vid 20.05.2011 r. No 1434-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1434-17>. (Accessed: 17.06.2025) [In Ukrainian].
4. United Nations. Global Report on Trafficking in Persons. 2023. Retrieved from: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/glotip.html>. (Accessed: 17.06.2025)
5. Tsvirkun N. Yu. Osoblyvosti neoberezhnoi formy vyny v skladi zlochynnoho bezghospodarskoho vykorystannia zemel [Features of the negligent form of guilt in the criminal mismanagement of land]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav. 2014. No 3 (67). P. 78–81. (Accessed: 17.06.2025) [In Ukrainian].
6. UNODC. Handbook on Effective Anti-Trafficking Response. 2024. Retrieved from: <https://www.unodc.org/unodc/en/>. (Accessed: 17.06.2025)
7. Zakliuchna dopovid Verkhovnoi Rady Ukrainy shchodo protydiu torhivli liudmy za 2023 rik [Final report of the Verkhovna Rada of Ukraine on combating human trafficking for 2023.]. Retrieved from: <https://rada.gov.ua/en/> (Accessed: 17.06.2025) [In Ukrainian].
8. Fialka M. I. Okremi pytannia kvalifikatsii torhivli liudmy, poviazanoi z vykorystanniam urazlyvoho stanu osoby [Selected issues of qualifying human trafficking related to the exploitation of a person's vulnerable state]. Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav (m. Kharkiv, 27 travnia 2020 r.). Kharkiv: KhNUVS, 2020. P. 127-129. (Accessed: 17.06.2025) [In Ukrainian].
9. Balakliiets A. O., Kalynovskyi O. V. Okremi pytannia kvalifikatsii torhivli liudmy, poviazanoi z vykorystanniam urazlyvoho stanu osoby [Selected issues of qualifying human trafficking related to the exploitation of a person's vulnerable state]. Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav (m. Kharkiv, 27 travnia 2020 r.). Kharkiv: KhNUVS, 2020. P. 21. (Accessed: 17.06.2025) [In Ukrainian].

Отримано: 24.07.2025

Прорецензовано: 02.09.2025

Схвалено до друку: 29.09.2025

Опубліковано (онлайн): 12.12.2025

Надруковано: 26.12.2025

Oleksii HUMIN

Lviv Polytechnic National University,
Educational and Research Institute of Law,
Psychology and Innovative Education,
Doctor of Law, Professor
Head of the Department of
of International and Criminal Law
oleksii.m.humin@lpnu.ua
ORCID: 0000-0002-8016-945X

Volodymyr KANTSIR

Lviv Polytechnic National University,
Educational and Research Institute of Law,
Psychology and Innovative Education,
Dr. habil. (Law), Professor
volodymyr.s.kantsir@lpnu.ua
ORCID: 0000-0002-3689-4697

PROBLEMS OF LAW ENFORCEMENT IN THE FIELD OF COMBATING TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

Despite a significant number of international legal obligations and reforms of national legislation, the problem of trafficking in human beings remains one of the most acute in the field of human rights protection. Ukraine, as a party to numerous international agreements, in particular the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, has committed itself to creating an effective mechanism to combat this phenomenon. However, in practice, the implementation of these mechanisms faces a number of law enforcement problems.

The article examines key law enforcement issues in the field of combating human trafficking in Ukraine. Emphasis is placed on the complexity of identifying victims, the imperfection of pre-trial investigation procedures, and the low level of effectiveness of criminal prosecution of the organizers of such criminal offenses. It is noted that despite the existence of an appropriate regulatory framework, in particular Article 149 of the Criminal Code of Ukraine, the actual level of detection and punishment of perpetrators remains extremely low.

Typical shortcomings in the work of law enforcement agencies are analyzed, such as a formalized approach to investigation, insufficient training of investigators and prosecutors in the field of combating human trafficking, and the lack of effective cooperation with international structures. Particular attention is paid to the problems of protecting the rights of victims, in particular in terms of ensuring safety, access to psychological assistance, and mechanisms for compensation for damage.

The article provides examples of judicial practice that illustrate the ambiguity of the legal classification of acts that have signs of human trafficking, as well as cases of competing norms. The need to improve interagency coordination, upgrade the qualifications of specialists, and strengthen international cooperation in this area is substantiated. It is concluded that effective counteraction to human trafficking requires a comprehensive approach that includes not only criminal law measures but also the introduction of social, educational, and preventive mechanisms to protect potential victims.

Keywords: human trafficking, criminal liability, law enforcement, victims of human trafficking, investigative practice, exploitation, international cooperation, human rights protection.